

Joukkojenhallintatoiminto ja mekaaninen mur- taminen Helsingissä

Jaakko Vanhala & Vesa Viitasaari

3/2022

TIIVISTELMÄ

Jaakko Vanhala ja Vesa Viitasaari: Joukkojenhallintatoiminto ja mekaaninen murtaminen Helsingissä

Hanke: Tehty tilaustyönä Helsingin poliisilaitokselle

Opinnäytetyön muoto: Toiminnallinen

Julkisuusaste: Julkinen. Työstä on poistettu osia Laki viranomaistoiminnan julkisuudesta 6 luvun 24 § 5 momentin mukaisesti.

Ohjaaja: ylikonstaapeli Petri Tuominen & ylikonstaapeli Matti Tuominen

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tämä opinnäytetyö tarkastelee Helsingin poliisilaitoksen joukkojenhallinnan nykytilaa ja tuottaa produktina oppaan Helsingin poliisilaitoksen joukkojenhallintatoiminnon käytössä olevasta mekaaniseen murtamiseen tarkoitettuun ajoneuvosta. Opinnäytetyö tarkastelee lyhyesti myös joukkojenhallinnan historiaa, lakiperustaa ja käyttötarkoitusta.

Opinnäytetyömme käsittelee yleisellä tasolla poliisin joukkojenhallintaa, sen taustaa sekä raivausajoneuvon hankintaa ja varustelua. Työn liiteosa (produkti) on Helsingin poliisilaitoksen toimeksiantama, ja sen on tarkoitus tulla käyttöön heti opinnäytetyön valmistuttua.

Produktin tarkoituksena on laatia helppokäyttö- ja inventaario-opas laitoksen joukkojenhallintakoulutulle henkilöstölle. Opas toimii tarvittaessa myös muille laitoksille varustelu- ja hankintaoppaana.

Sivumäärä: 18

Tarkastuskuukausi ja vuosi: 03/2022

Avainsanat: joukkojenhallinta, poliisi, raivaaminen, mekaaninen murtaminen, joukkotilanteet, raivausajoneuvo, mielenosoitus

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	1
1.1 Idea ja ongelman asettelut	1
1.2 Työn tarkoitus ja tavoite	2
1.3 Keskeiset käsitteet	2
2 Tutkimuksen toteutus	3
2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö	3
3 Joukkojenhallinta	4
3.1 Yleiset kokoukset ja mielenosoitukset	5
3.2 Joukkojenhallinta- ja raivaustehtävät Helsingissä	6
4 Haastattelu raivausajoneuvon kehityskohteista ja nykytilasta	11
5 Poliisin toimialan lait ja asetukset	12
5.1 Poliisilaki (2011/872) 1 luku Yleiset säännökset	12
5.1.1 1§ Poliisin tehtävät	12
5.1.2 3§ Suhteellisuusperiaate	12
5.1.3 4§ Vähimmän haitan periaate	13
5.2 Poliisilaki (2011/872) 2 luku Yleiset toimivaltuudet	13
5.2.1 9§ Väkijoukon hajottaminen	13
5.2.2 17§ Voimakeinojen käyttö	13
6 Oppaan sijoittaminen ajoneuvoon	14
7 Teoriaosuuden ja produktin arviointi	15
7.1 Luotettavuuden arviointi	15
7.2 Itsearviointi	15
7.3 Jatkotutkimusaiheet	16
7.3.1 Kulut ja kustannukset	17
7.3.2 Ajoneuvoalustan päivitys	18
LÄHTEET	19
LIITE 1	21
LIITE 2	21

1 JOHDANTO

Tämän työn tarkoitus on selvittää joukkojenhallintapoliisin historiaa, taustaa ja tarkoitusta nykyaikaisessa poliisitoiminnassa. Toiminnallisen, toimeksiannetun opinnäytetyön tarkoituksena on myös tuottaa Helsingin poliisilaitokselle joukkojenhallintatoiminnan mekaaniseen murttamiseen ja raivaamiseen tarkoitettun ajoneuvon varusteopas. Tämä opas tulee sijoitettavaksi raivausajoneuvoon, ja sen pohjalta voidaan tehdä varustehankintoja vastaavien ajoneuvojen hankkimiseksi.

Toimeksianto koskee kyseisestä ajoneuvosta tehtävän opinnäytetyön produktia, jonka tarkoitus on tuottaa selkeyttä ajoneuvon sisältöön, käyttötarkoitukseen sekä sen tarjoamiin erilaisiin mahdollisuuksiin. Tuotamme opinnäytetyön liitteeksi paperisen ja sähköisen oppaan ajoneuvon sisällöstä, sisältäen ylläpito-osuuden siitä, missä mitäkin kalustoa säilytetään. Opas sisältää myös erityisen työvälineen taktisen pikakäyttöoppaan, jonka käyttäminen yleisen kokemuksen mukaan on koettu haastavaksi. Jokaisen työkalun kaikkien käyttömahdollisuuksien sisällyttäminen tämän kaltaiseen työhön on liian tarkka kulma. Työn tarkoitus on helpottaa miehistöä löytämään varusteita sekä auttaa ymmärtämään ajoneuvon tarjoamia mahdollisuuksia poliisityössä. Työ on ollut laitoksen tarvelistalla jo pitkään.

1.1 Idea ja ongelman asettelut

Kiinnostuimme joukkojenhallintatoiminnasta käydessämme vierailulla Helsingin poliisilaitoksella Poliisiammattikorkeakoulun viestintäopintoihin liittyen. Kävimme tapaamassa Helsingin poliisilaitoksella työskentelevää vanhempaa konstaapelia, jota haastattelimme joukkojenhallintatoiminnosta poliisissa.

Työharjoittelun alussa emme osanneet päättää tutkimuskysymystä tai suuntaa, johon opinnäytetyötä kohdistaa. Olimme yhteyttä Helsingin poliisilaitoksella työskentelevään ylikonstaapeliin, jonka tapasimme voimankäyttökoulutuksen yhteydessä. Kontaktimme, Helsingin poliisilaitoksella työskentelevä ylikonstaapeli, on joukkojenhallintatoiminnossa mukana sekä kouluttajana että toiminnan kehittäjänä Helsingin poliisilaitoksella. Hän kertoi meille Helsingin poliisilaitoksella olevasta raivauskalustoa sisältävästä ajoneuvosta ja ehdotti, että tekisimme ajoneuvosta oppaan auton ylläpitoa ja inventaariota varten.

Työmme toimeksiantoon johtanut ongelma on ylikonstaapelin mukaan laitoksen henkilöstön tietämättömyys kyseisestä ajoneuvosta ja sen sisällöstä. Laitoksella työskentelevät poliisimiehet eivät yleisesti tiedä Helsingissä olevan liikkuvan raivauskaluston olemassaolosta, ja osaksi tästä syystä ajoneuvo on hyvin vähäisellä käytöllä.

1.2 Työn tarkoitus ja tavoite

Oppaan tavoitteena on helpottaa uuden käyttäjän tutustumista ajoneuvoon. Ajoneuvon käytön aikana ja sen jälkeen voidaan tarkistaa, onko koko kalusto tallella tai onko kalustoon tullut vaurioita tai puutteita.

Opinnäytetyön tavoitteena on lisätä Helsingissä kenttäjohtajien tietoisuutta ajoneuvosta sekä henkilöstönsä kyvyistä ja osaamisista ajoneuvon varusteiden suhteen. Tarkoituksena on näin nostaa ajoneuvon käyttöastetta ja kaluston hyödyntämistä myös normaalissa poliisin kenttätoiminnassa tarpeen vaatiessa.

Opas toimii myös muille Suomen poliisilaitoksille hankintalistana, mikäli laitokset kokevat tarpeelliseksi hankkia Helsingin poliisilaitoksen kaltaisen raivauskaluston omalle laitokselleen.

1.3 Keskeiset käsitteet

JOUKKOJENHALLINTA – Termillä tarkoitetaan poliisin organisaatiossa olevaa joukkojenhallintatoimintaa suurissa yleisötilaisuuksissa. Joukkojenhallinnan keskeisin tarkoitus on huolehtia yleisestä järjestyksestä ja turvallisuudesta sekä minimoida mahdolliset turvallisuusriskit ja häiriötekijät. Joukkojenhallintatoiminto on yksi Suomen poliisin erikoistoiminnoista. Joukkojenhallinnalla on oma koulutuksensa poliisiorganisaatiossa. (Saari 2007, 25.)

MEKAANINEN MURTAMINEN – Mekaanisella murtamisella sekä raivaamisella tarkoitetaan virkatoimia estävien esteiden purkamista voimaa ja työkaluja käyttäen. Molemmat tavat ovat perusluonteeltaan tuhoavia, eikä purkamisen tarkoitus ole säilyttää purettavaa kohdetta eheänä. Tässä työssä raivaaminen sekä murtaminen ovat synonyymejä toisilleen, eikä niitä tule sekoittaa poliisin erityisyksiköiden tai Puolustusvoimien suorittamaan *räjähteiden raivaamiseen*. (Puolustusvoimat, 2022.)

MIELENOSOITUS – Mielenosoituksella tarkoitetaan vaikuttamismuotoa, jossa yksi tai useampi henkilö pyrkii ilmaisemaan mielipiteensä huomiota herättäen jonkin asian puolesta tai sitä vastaan. Mielenosoitukset ovat lähtökohtaisesti rauhanomaisia, ja oikeus niihin taataan perustuslaissa. (Kokoontumislaki 1999/530.)

RAIVAUSKALUSTO – Raivauskalustolla tarkoitetaan työkaluja, joilla on mahdollista purkaa esteitä, esimerkiksi barrikadeja. Raivauskalusto ei kuulu järjestyspoliisin partioiden partiovarustukseen.

RAIVAUSAJONEUVO – Raivausajoneuvolla tarkoitetaan tässä työssä ajoneuvoa, jonka päätehtävä on kuljettaa raivaamiseen tarvittavat työkalut ja muu materiaali, kuten suojarusteet sekä muu joukkojenhallintajoukkueen tarvitsema materiaali.

PRODUKTI – Tarkoittaa tuotetta, esimerkiksi opinnäytetyössä ohjekirjaa, opasta, videota, koulutusmateriaalia tai jonkinlaista koulutustilaisuutta. (Haikansalo & Korander 2021, 14.)

2 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

Rajasimme tutkimuksen koskemaan Helsingin poliisilaitoksella joukkojenhallintatoiminnon käytössä olevaa raivausajoneuvoa ja sen sisältöä. Työ nostaa esille tapaukset, joissa poliisi on käyttänyt kyseistä ajoneuvoa ja sen tarjoamaa raivausvalmiutta. Työ tarkastelee mahdollisia tulevaisuuden haasteita ja tilanteita, joissa poliisi joutuu käyttämään raivauskalustoa. Poliisin raivaustoiminnasta on vain vähän kirjallisuutta saatavilla, ja tiedot ovat suurimaksi osaksi salassa pidettäviä. Työssä tarkastellaan pinta-puolisesti muutamaa tehtävää, joilla ajoneuvo on ollut mukana tai sen varusteita on käytetty.

Tutkimuksen ulkopuolelle jäävät ajoneuvoon ja raivauskalustoon liittyvät rahalliset menot sekä mahdolliset tulevaisuuden hankinnat. Työ ei sisällä kustannusnäkökulmaa, sillä se ei ole tämän oppaan tarkoitus eikä päämäärä. Kustannusnäkökulmaan palataan luvussa 7.3.

2.1 Toiminnallinen opinnäytetyö

Työn tekemuodoksi valikoitui toiminnallinen opinnäytetyö. Muita menetelmiä ovat muun muassa määrällinen ja laadullinen tutkimustyö. Toiminnallista opinnäytetyötä voidaan kutsua myös tutkimukselliseksi kehittämistyöksi. Toiminnallinen opinnäytetyö tarkoittaa ammatillisessa kentässä käytännön toiminnan ohjeistamista, opastamista tai toiminnan järjeistämistä. Toiminnallinen opinnäytetyö koostuu teoriaosuudesta, jonka tueksi tehdään produktiosuus, joka voi olla esimerkiksi opetusvideo, ohjekirja tai oppitunnin pitäminen koululuokalle. (Vilka & Airaksinen, 2003, 1–2)

Mikäli opiskelija päätyy tekemään toiminnallisen opinnäytetyön, olisi hyödyllistä löytää työlle toimeksi-antaja. Toimeksi annettu opinnäytetyö antaa mahdollisuuden näyttää työn tilaajalle tekijän ammatillisen osaamisen. Toimeksi annettu työ voi parantaa mahdollisuuksia saada toimeksiannon tehneeltä työnantajalta töitä. Toimeksi annetun opinnäytetyön avulla luot tärkeitä kontakteja työelämän eri osa-alueille ja tämä koetaan yleisesti hyödylliseksi, sillä suhteiden merkitys nykyisillä työmarkkinoilla on suuressa roolissa. Työelämästä saatu opinnäytetyön aihe tukee henkilökohtaista ammatillista kasvua ja valmistelelee paremmin työelämän haasteisiin. (Vilka ja Airaksinen, 2003 16–20)

Toimeksi annetun työn tarkoitus on löytää olemassa olevalle ongelma ratkaisu, joka luo konkreettisen tarpeen työlle.

Opinnäytetyön tekemisessä on mietittävä työn kohderyhmää ja rajattava työ kohderyhmän mukaan. Kohderyhmän rajaaminen helpottaa työn tekemistä, koska työ voi silloin keskittyä oikeanlaisen sisältöön. Kohderyhmän valinta vaikuttaa myös siihen, minkälaista sisältöä tuottaa. Työn kohderyhmä on

muun muassa joukkojenhallintajoukkueiden miehistö, jotka käyttävät ajoneuvon raivauskalustoa sekä itse ajoneuvoa. Kohderyhmään kuuluu myös hälytys- ja valvontayksikön henkilöstö, jotka voivat päivittäistyössään konkreettisesti hyötyä murtamis- ja raivausosaamisesta sekä auton tarjoamasta erityisvalmiudesta.

Vaihtoehtona oppaalle harkittiin opetusvideota, mutta tarkoitusta palvelee paremmin omalla ajalla sekä työn ohessa luettavissa oleva opas. Paperinen ja sähköinen opas sopii tähän tarkoitukseen opetusvideota paremmin. Oppaasta on helppo katsoa työkalujen sijainnit, ominaisuudet, sekä rajoitukset esimerkiksi matkalla tehtäväpaikalle. On haastavaa muistaa videon perusteella, että missä mitäkin on ja mihin materiaalin mikäkin työkalu sopisi.

3 JOUKKOJENHALLINTA

Teoksessaan *Poliisi ja joukkojenhallinta Suomessa* (2007) Kari Saari määrittää poliisin joukkojenhallinnan kaikeksi toiminnaksi, jossa poliisi on vuorovaikutustilanteessa ihmismassan kanssa. Saaren näkemyksen mukaan on merkityksetöntä, onko ihmisjoukko paikalla sattumalta vai organisoidusti. Saari painottaa myös, että joukkojenhallintatoiminta poliisin osalta käsittää kaikki toimet, joita poliisi tekee tapahtuman tai kokoontumisen vuoksi, ennen tai jälkeen varsinaisen tapahtuman. (Saari 2007, 25.)

Saari jakaa joukkojenhallintatilanteet alanimikkeisiin *hallinta* ja *kontrolli*. Näiden kahden kriittisenä erona ovat poliisin fyysiset toimenpiteet. Hallinnan tarkoituksena on hallita ihmisjoukkoa sanallisella vuorovaikutuksella, neuvottelemalla ja olemalla läsnä. Kontrollilla Saari tarkoittaa hallinnan kääntöpuolta, eli tilanteita, joissa poliisi joutuu fyysisin keinoin puuttumaan esimerkiksi mielenilmauksen tai väen kokoontumisen kulkuun. (Saari 2007, 25.)

Poliisilain 2 luvun 9 § takaa poliisille toimivallan väkijoukon hajottamiseksi. Tämä pykälä toimii pitkälti joukkojenhallintapoliisin toimen selkärankana, ja sitä sovelletaan toimivaltana lähes aina joukkojenhallintatehtävillä. Kuten kaikki muukin poliisitoiminta, on lievimmän tehokkaan keinon käyttäminen edellytys, ja näin myös joukkojenhallintapoliisin doktriiniin kuuluu *neuvojen*, *kehotusten*, ja *käskyjen* käyttö ennen voimakeinojen käyttöä. Ihmisille on annettava mahdollisuus toimia toisin ennen kuin poliisi puutuu tilanteeseen konkreettisesti. (Poliisilaki 2011/872)

Poliisilain 2 luvun 9 § määrittää myös kiinniottoajan silloin, jos väkijoukko jättää noudattamatta hajottamiskäskyä. Pykälä määrittää kiinnioton keston seuraavalla tavalla: ”*Kiinni otettu on päästettävä vapaaksi heti, kun tehtävän tarkoitus on saavutettu, kuitenkin viimeistään 12 tunnin kuluttua kiinniottamisesta.*” (Poliisilaki 2011/872.)

Kari Saaren mukaan joukkojenhallintatoiminta on salamyhkäistä, eikä siitä haluta kertoa julkisesti. Poliisi ei halua saattaa kansan tietoon esimerkiksi sitä, kuinka monta joukkojenhallintajoukkuetta kokonaisuudessaan on, tai missä ne sijaitsevat. (Saari 2007, 99–104.) Näin ollen tässä työssä ei avata sen tarkemmin, miten joukkojenhallintatoiminto on sijoitettu ympäri Suomea.

Joukkojenhallintaorganisaatio on koko valtakunnan kattava ja sitä voidaan siirrellä tilanteiden mukaan. Valtakunnallinen organisaatio koostuu eripuolelle Suomea sijoitetuista joukkojenhallintajoukkueista. Yhteen joukkojenhallintajoukkueeseen kuuluu joukkueenjohtaja ja 25 erikoisvarusteista ja erikoiskoulutettua poliisia. Joukkueen sisällä on neljä ryhmää ja jokaiseen ryhmään kuuluu viisi poliisia, sekä yksi ryhmänjohtaja. (Saari 2007, 103–104.)

3.1 Yleiset kokoukset ja mielenosoitukset

Jokaisella täysivaltaisella ihmisellä on oikeus järjestää yleinen kokous tai mielenosoitus. Ihmisillä on oikeus käyttää perustuslaillista kokoontumisvapautta rauhanomaisen tilaisuuden järjestämiseen. Tällaiseen tilaisuuteen saa osallistua kuka tahansa, joka haluaa käyttää kokoontumisvapauttaan ja sananvapauttaan. Yleisenä kokouksena ei kuitenkaan pidetä sellaista mielenosoitusta, jossa tuodaan esille ainoastaan yksittäisen henkilön mielipide. (Poliisi, 2022.)

Tilaisuuden järjestäjällä on velvollisuus ilmoittaa joko suullisesti tai kirjallisesti tapahtuman järjestämisestä poliisille. Myös kokouspaikka on ilmoitettava. Ilmoitus tulee tehdä vähintään 24 tuntia ennen tapahtuman alkamista. Myöhemminkin tullutta ilmoitusta voidaan pitää riittävänä, mikäli tapahtumasta ei aiheudu liiallista haittaa yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Ilmoittaminen on järjestäjälle maksutonta. Yleisen kokouksen tai mielenosoituksen saa järjestää ulkona yleisellä paikalla esimerkiksi torilla, aukiolla, katualueella tai muussa sellaisessa paikassa, joka soveltuu tapahtuman järjestämiseen ja siitä ei aiheudu kohtuutonta haittaa omistajalle, haltijalle tai ympäristölle. (Kokoontumislaki 1999/530.)

Poliisin tehtävänä on turvata kokoontumisvapauden toteutuminen ja valvoa, että tilaisuus täyttää lain asettamat velvollisuudet. Poliisilla on velvollisuus ryhtyä tarvittaviin toimenpiteisiin yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi, jos tilanne sitä vaatii. Poliisilla on myös oikeus kieltää tai keskeyttää yleisötilaisuus, jos neuvot, käskyt ja kehotukset eivät ole riittäviä keinoja tilanteen rauhoittamiseksi. Poliisi voi puuttua tilaisuuden kulkuun, mikäli tilaisuus on lainvastainen ja sen järjestämisessä rikotaan lakia tai tilaisuuden järjestäminen aiheuttaa vaaraa ihmisten terveydelle tai omaisuudelle. (Kokoontumislaki 1999/530.)

3.2 Joukkojenhallinta- ja raivaustehtävät Helsingissä

Helsingissä on määrällisesti eniten joukkojenhallintatehtäviä, sillä kyseessä on ihmismäärältään Suomen suurin metropolialue. (Kuntaliitto, 2022) Tässä luvussa nostetaan esiin muutama joukkojenhallintapoliisin tehtävä vuosilta 2021 ja 2022. Lisäksi käydään läpi tehtäviä, joissa on käytetty opinnäytetyön käsittelemää raivausajoneuvoa tai muutoin jouduttu käyttämään ajoneuvon valmiuksia. Kappaleessa keskitytään mediahuomiota saaneisiin mielenosoituksiin ja sitä kautta joukkojenhallintatehtäviin.

Paljon mediahuomiota saanut ympäristöliike Elokapina työllisti joukkojenhallintapoliisia Helsingissä useita kertoja vuoden 2021 aikana. Tapausesimerkkinä tässä työssä käytetään Elokapinan mielenilmaisua Helsingissä syyskuussa 2021, jolloin Elokapinan jäsenet kahlitsivat itsensä Valtioneuvoston linnan edustalle. Mielenosoittajat olivat liimanneet itsensä kiinni rakennuksiin sekä kahlinneet itsensä putkilla toisiinsa. Tapauksessa nähtiin myös kolmesta alumiinisesta putkesta rakennettuja telineitä, joissa roikkui aktivisteja (kuva 1). Muutama mielenosoittaja oli lukinnut itsensä polkupyörän lukolla Valtioneuvoston linnan oveen. Poliisi otti paikalta kiinni 51 henkilöä ja joutui mekaanisesti murtamaan kahlitsijoiden kiinnitykset hyödyntäen tämän opinnäytetyön produktiosan aiheena olevaa raivausajoneuvoa. Poliisi ei kuitenkaan tarkentanut medialle, miten ja millä välineillä kahlitsijat irrotettiin Valtioneuvoston linnan edustalta. (Ylen uutinen 29.9.2021.)

Kuva 1. Kuvassa näkyy, kun joukkojenhallintapoliisit kantavat aiemmin mainittuja Elokapinan käyttämiä telineitä pois paikalta raivauksen jälkeen. (Kuva: Juhani Niiranen/ Helsingin Sanomat)

Ympäristöliike Elokapina esti liikenteen Helsingissä Sörnäisten rantatiellä 11.12.2021 ilman virallista ilmoitusta mielenosoituksesta. Poliisi antoi poistumiskäskyn, jota mielenosoittajat eivät noudattaneet. Elokapinan rakentamat liikenne-esteet murrettiin ja mielenosoittajat kannettiin pois ajoradalta poliisin toimesta. Poliisi varautui tehtävälle raivausajoneuvolla, koska tiedossa oli, että mielenosoittajat eivät suostu tai pysty pelkästään poliisin käskystä irrottautumaan esteistä. Elokapinan jäsenet olivat tuoneet kadulle alumiinista rakennettuja tolppia, joiden päällä he istuivat. Rakennelmien purkamiseen tarvittiin pelastuslaitokselta virka-apua, sillä poliisilla ei ollut mahdollisuutta raivata rakennelmia turvallisesti. (Helsingin Sanomat 11.12.2021)

Pelastuslaitoksella on käytettävissä poliisia enemmän korkean paikan kalustoa, kuten esimerkiksi nostokori, jonka avulla mielenosoittajat saatiin turvallisesti alas (kuva 2). Mielenosoittajat olivat kahliutuneet toisiinsa kiinni erilaisilla menetelmillä, jotka poliisi joutui raivaamaan (kuva 3). (Helsingin Sanomat 11.12.2021)

Kuva 2. Pelastuslaitoksen yksikkö antamassa poliisille virka-apua Helsingissä 11.12.2021. Kuvassa myös poliisin raivausajoneuvo takavasemmalla. (Kuva: Rio Gandara / Helsingin Sanomat)

Kuva 3. Poliisit kantamassa mielenosoittajien muodostamaa ihmisketjua. (Kuva: Rio Gandara / Helsingin Sanomat)

Kari Saaren teoksessa *Poliisi ja Joukkojenhallinta Suomessa* on haastateltu poliiseja, jotka työskentelevät joukkojenhallintatehtävissä. Haastateltavilta poliiseilta kysyttiin, ovatko Suomen mielenosoitukset rauhanomaisia ja voiko niitä verrata mellakoihin. Haastatellut poliisit ovat kertoneet, että suurin osa mielenosoituksista on rauhanomaisia ja ne ovat sujuneet hyvin. (Saari 2007, 211–212.)

Mielenosoituksissa esiintyy yhä useammin erilaisia kahlitsemiskeinoja. On tärkeää, että poliisilla on käytössä tarvittavat resurssit, joilla mahdollistetaan tehtävien hoitaminen turvallisesti ja tehokkaasti. Nykyajan mielenosoitukset saavat yhä enemmän vaikutteita ulkomailta. (Yle.fi, 11.3.2022) Mielenosoituksissa pyritään vaikuttamaan oman maan kansaan sekä yleiseen mielipiteeseen ajankohtaisista tapahtumista.

Vuonna 2017 tehdystä sisäisen turvallisuuden strategiasta käy ilmi, että ääriliikkeet ovat muutamassa muotoaan ja näin ollen ne luovat uhan sisäiselle turvallisuudelle. Ääriliikkeiden muodostumiseen vaikuttavat esimerkiksi syrjäytyminen, työttömyys ja tulevaisuuden näkymien puuttuminen. (Sisäministeriö 2017, 32.)

Mielenosoituksia on nähty yleisimmin itsenäisyyspäivinä, mutta nykyään niitä on ympäri vuoden. Elokapinan mielenosoitukset ovat poikineet lähes jokaisella kerralla jonkintasoisen vastamielenosoituksen. Tämä tuo lisähaasteita esimerkiksi poliisin työturvallisuuteen, koska poliisi joutuu työskentelemään kahden mielenosoituksen välissä, osaksi erotuomarina, osaksi järjestyksenvalvojana. (Verkkouutiset, 2.10.2021)

Vuonna 2021 Valtioneuvosto teki selonteon sisäiseen turvallisuuteen liittyen. Selonteosta käy ilmi, että Suomessa vallitsee vahva yhteiskunnallinen rauha ja sosiaalinen yhteenkuuluvuus. Yleisimmin yhteiskunnalliset jännitteet ratkaistaan rauhanomaisin ja virallisin keinoin. Selonteon mukaan yleinen järjestys ja turvallisuus ovat kasvaneet pidemmällä ajanjaksolla. Selonteossa mainitaan myös, että kokoon-tumis- ja sananvapauden turvaamat mielenosoitukset sujuvat rauhallisesti eikä niissä tehdä rikoksia. Kuitenkin tarkasteltaessa viimeisimpiä suuria mediassa esillä olleita mielenosoituksia on tiedossa, että näissä tilaisuuksissa ihmiset ovat syyllistyneet rikoksiin. (Valtioneuvosto 2021, 12.)

Esimerkiksi vuonna 2021 Elokapinan järjestämässä mielenosoituksessa Valtioneuvoston linnan edustalla (kuva 4) tehtiin useita rikoksia. Helsingin poliisilaitos laati asiasta Twitter-tiedotteen: *”Kiinniotettuja henkilöitä epäillään tässä vaiheessa mm. niskoittelusta, törkeästä julkisrauhan rikkomisesta ja kokouksen estämisestä. Rikosnimikkeitä tarkastellaan tutkinnassa yksilöllisesti, ja ne voivat täsmentyä tutkinnan edetessä”*. (Helsingin poliisin virallinen Twitter-tili, 2021)

Myös 5.2.2022 olleessa Convoy Finland -mielenosoituksessa oltiin aggressiivisia poliisia kohtaan eikä mielenosoitus sujunut rauhanomaisesti. Helsingin poliisilaitos antoi Twitter-tiedotteen asiasta: *”Poliisi*

on antanut jäljelle jääneille henkilöille hajaantumiskäskyn. Väkijoukosta on heitetty soihtuja sekä lumipalloja ja ammuttu iletulitteita poliisia kohti”. (Helsingin poliisin virallinen Twitter-tili, 2021)

Näiden tapahtumien perusteella voidaan päätellä, että mielenilmauksissa tehdään myös rikoksia eivätkä kaikki mielenosoitukset suju rauhanomaisesti. Tulevaisuudessa mielenosoituksissa tullaan näkemään yhä enemmän turvallisuusuhkia yleiselle järjestykselle ja turvallisuudelle. Tämä tulee johtamaan siihen, että joukkojenhallintatehtävät ja raivaamista vaativat tehtävät tulevat kasvattamaan poliisin työmäärää tulevina vuosina.

Kuva 4. Kuvassa Helsingin poliisilaitoksen raivausajoneuvo ja JOUHA- poliiseja. (Kuva: Johannes Koski / Twitter)

4 HAASTATTELU RAIVAUSAJONEUVON KEHITYSKOhteista JA NYKYTILASTA

Tämä työ toteutettiin toiminnallisena opinnäytetyönä, jonka tueksi tehtiin teemahaastattelu liittyen varsinaiseen raivausajoneuvoon ja sen tulevaisuuteen. Laadullisen haastattelun tarkoituksena on saada päivittäistyössään raivausajoneuvoa käyttävältä ammattilaiselta näkemyksiä ja mielipiteitä raivausajoneuvon historiasta, nykytilasta, haasteista ja tulevaisuudesta. Haastattelu toteutettiin osittain keskustellen, osittain sähköpostitse. Sähköpostitse lähetetyissä haastattelua tarkentavissa kysymyksissä ei käytetty saatekirjettä, koska sähköpostitse tehtävästä haastattelun tarkennusvaiheesta sovittiin puhumalla.

Haastateltava on Helsingin poliisilaitoksella työskentelevä ylikonstaapeli, jolla on mittava kokemus joukkojenhallintatehtävistä sekä raivaustoiminnasta Helsingin poliisilaitoksen kenttäjohtoalueilla. Tuloksia kirjattaessa ei käytetty haastateltavan nimeä. Haastateltavasta jäi työhön ainoastaan virkanimike ja poliisilaitos.

Joukkojenhallintapoliisin käytössä oleva ajoneuvo on hankittu vuosien saatossa sattumankaupalla, ja suurin yksittäinen vaikutus sen hankintaan on muutaman joukkojenhallintakouluttajan oivallus juuri oikealla hetkellä. Alun perin ajoneuvo on ollut Helsingin poliisilaitoksen valmiusyksikkö Karhun TEPO-ryhmän (terroripommi) käytössä, ja auton on suunnitellut Helsingin poliisilaitoksen ajoneuvoasentajat yhteistyössä TEPO-ryhmän kanssa.

Valmiusyksikön hankkiessa uusia ajoneuvoja auto jäi käyttämättä. Auto saatiin kuitenkin koordinoida uudelleen laitoksen sisällä, ja siitä tuli raivauskaluston kuljetusauto joukkojenhallintapoliisille. Autoon ei tarvinnut tehdä ulkoisia muutoksia, ja siinä ennalta kiinnioleva lavakalusto oli jo valmiiksi tehtävään soveltuva. Kuljetuslavan päälle rakennettu moduuli piti sisällään jo valmiiksi suuren kantokyvyn omaavat hyllyköt, joihin TEPO-ryhmä teki pidikkeitä isommille työkaluille.

Haastateltavan alipäällystötason poliisimiehen mukaan auton varustelu ei täysin vastaa sen käyttötarvetta, ja jatkuvalla uudistukselle on kova tarve. Aikojen muuttuessa myös raivaustoiminta muuttuu, ja siksi kalusto pysyy ajankohtaisena vain tapahtuma kerrallaan. Helsingin poliisilaitoksen joukkojenhallintapoliisin voimankäytön vastuukouluttajat tekevät jatkuvasti uusia hankintaesityksiä uusista työvälineistä, osittain nousevasta tarpeesta, sekä osittain vanhojen työkalujen uusimisesta.

Produkti ei ole ikuisesti validi. Tämän vuoksi Helsingin poliisilaitokselle luovutetaan muokattava versio oppaasta, johon vastuukouluttajat sekä ajoneuvovastaavat voivat päivittää uusia varusteita ja ominaisuuksia.

Auton käyttöaste on pieni. Tämä johtuu osittain siitä, että raivaustehtäviä on vuositasolla vain muutama. Silti se tehtävä, johon auto on tarkoitettu, on osa joukkojenhallintapoliisin perusvalmiutta, eikä sitä voida poistaa. Ylikonstaapelin mukaan ajoneuvon olemassaolosta kiistellään lähes vuosittain, mistä syystä tälle tuotteelle on ollut tarvetta jo jonkin aikaa.

Ylikonstaapelin mukaan ajoneuvon käyttäjät eivät aina ole ajan tasalla, minkälaisia valmiuksia laitoksen joukkojenhallintapoliisilla on raivausauton mukana ollessa. Tämä luo painetta esimerkiksi pelastuslaitoksen suuntaan, josta virka-apu tilataan haastavaa murtamista varten silloin, kun luullaan, etteivät poliisin omat välineet riitä.

Ylikonstaapeli painottaa, että ajoneuvokalusto on vain osa joukkojenhallintapoliisin suorittamaa raivaustyötä. Suurimman osan sanelee henkilöstön osaaminen ja raivauskaluston mekaaninen kykeneminen raivaustyöhön; eri vahvuisille metalleille on oltava erilaiset työvälineet. Lisäksi henkilöstön tulee tietää, mitä milläkin on mahdollista murtaa. Haastateltavan mukaan koulutustarve mekaanisten murtaustyökalujen suhteen on myös ongelmallinen, eikä henkilöstön osaaminen ole määrällisesti riittävän laajaa. Koulutukselliset ongelmat on rajattu tämän opinnäytetyön ulkopuolelle.

5 POLIISIN TOIMIALAN LAIT JA ASETUKSET

Sisäministeriö määrittelee pääasiassa poliisin tehtävät ja toimivaltuudet. Sisäministeriön vastuulla on poliisilaki ja sen nojalla annettavien asetusten valmistelu. Tässä luvussa tarkastellaan niitä lain kohtia, jotka vaikuttavat poliisin työhön joukkojenhallintatehtävissä.

5.1 Poliisilaki (2011/872) 1 luku Yleiset säännökset

5.1.1 1§ Poliisin tehtävät

Poliisin tehtävänä on turvata oikeus- ja yhteiskuntajärjestys, kansallisen turvallisuuden, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen sekä rikosten ennalta estäminen, paljastaminen, selvittäminen ja syyteharkintaan saattaminen. Poliisi toimii myös yhteistyössä muiden viranomaisten sekä yhteisöjen ja asukkaiden kanssa ja huolehtii tehtäviinsä kuuluvasta kansainvälisestä yhteistyöstä.

Opinnäytetyön kannalta tärkein kohta on poliisilain 1. luvun 1 §:n mukainen yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitäminen. Yleinen järjestys ja turvallisuus voivat olla uhattuna suurissa yleisötapahtumissa sekä mielenosoituksissa.

5.1.2 3§ Suhteellisuusperiaate

Poliisilain 1. luvun 3 § käsittelee *suhteellisuusperiaatetta*. Käytännössä sen sanomana on, että poliisin toimenpiteiden tulee olla puolustettavia tehtävän tärkeyteen, vaarallisuuteen, kiireellisyyteen ja tavoiteltavaan päämäärään nähden. Poliisi ei esimerkiksi voi murtaa asunnon ovea moottorisahaa käyttäen, jos asuntoon on jäänyt koira yksin. Tämän kaltaisessa tilanteessa on odotettava huoltomiestä avaamaan asunnon ovi. Jokainen poliisi vastaa kuitenkin henkilökohtaisesti virkavastuullaan omista valinnoistaan. Tämä luo liikkuvuutta ja tuottaa toisin toimisen mahdollisuuksia.

5.1.3 4§ Vähimmän haitan periaate

Poliisilain 1. luvun 4 § on *vähimmän haitan periaate*. Pykälän tarkoituksena on, ettei poliisi toimenpiteillään saa puuttua kenenkään oikeuksiin enempää kuin on tarve eikä aiheuttaa suurempaa vahinkoa tai haittaa kuin tehtävän suorittaminen vaatii. Tämä tulee ottaa huomioon suoritettaessa mekaanista murtamista. Murtaminen on poliisin voimakeino, jonka käyttämiseen on käytävä läpi proseduurilievimmistä keinoista ja toisin toimimisen mahdollisuudesta. Murtamisen kohdalla on myös harkittava mahdollista toimenpiteestä luopumista, mikäli murtamisesta johtuva haitta tai vahinko on kohtuuton tehtävään suhteutettuna.

5.2 Poliisilaki (2011/872) 2 luku Yleiset toimivaltuudet

5.2.1 9§ Väkijoukon hajottaminen

Poliisilain 2. luvun 9 § tarkoituksena on taata poliisille oikeus hajottaa väkijoukko, joka vaarantaa yleistä järjestystä ja turvallisuutta. Tämä pykälä on oleellinen osa poliisin joukkojenhallintatoiminnon pääasiallista tehtävää, ja se takaa myös voimakeinojen käytön väkijoukon hajottamiseen. Väkijoukon hajottamiseen tarvittava voima voi kohdistua myös opinnäytetyön osittaisen aiheen, raivauksen, toteuttamiseen. Yleiseen paikkaan kiinnittyneitä mielenosoittajia on haastavaa käskää hajaantumaan, jos irtautuminen ei kahlitsemistavasta johtuen onnistu. Raivaamalla esteet saadaan virkatehtävä suoritettua, joskin on tapauskohtaisesti mietittävä, täyttykö tunnusmerkistö haitanteosta virkamiehelle. Mikäli poistumisen estävä rakennelma tai esine on tuotu paikalle vain poliisin tehtävän häiritsemiseksi, voi tunnusmerkistö täytyä.

Pykälä asettaa kiinnioton pituudeksi 12 tuntia. Silti tapauksissa, joissa on jouduttu voimakeinoja käyttäen irrottamaan ihmisiä esteistä, on sovellettu rikoslain (1889/39) sekä esitutkintalain mukaisia (2011/805) kiinniottoaikoja.

5.2.2 17§ Voimakeinojen käyttö

Poliisilaki takaa poliisille oikeuden käyttää voimakeinoja virkatehtävän suorittamiseen, myöskin esteen poistamiseksi. Joukkojenhallintatoiminnossa voimakeinot usein liittyvät yleisen järjestyksen ja turvallisuuden suojeluun liittyvään tehtävään. Pykälä takaa poliisille oikeuden puuttua ihmisen henkilökohtaiseen koskemattomuuteen, mikäli poliisin virkatehtävän suorittaminen niin vaatii. Joukkojenhallintatoiminnolle oleellisen väkijoukon hajottamisen toteuttaminen vaatii usein voimankäyttöä, ja tämä pykälä takaa poliisille sen oikeuden. Myös mekaaninen murtaminen sekä raivaaminen mielletään voimankäytöksi, ja tae siihen haetaan myös tästä pykälästä.

6 OPPAAN SIJOITTAMINEN AJONEUVOON

Opas sijoitetaan ajoneuvon fyysisenä kappaleena. Oppaan tulee olla ajoneuvossa saatavilla siten, että ennen tehtäväpaikalle pääsyä on mahdollista tarkastaa tehtävän vaatiman työkalun sijainti. Ennakkotieto raivausryhmälle murrettavasta esteestä radioviestinnän kautta on olennainen osa oikean työkalun valintaa. Esitiedon perusteella raivausryhmä voi valmistella toimintasuunnitelman esteiden purkamiseksi.

Oppaita tulee sijoittaa autoon vähintään kaksi kappaletta, yksi auton etumatkustajille ja yksi takamatkustajille. Oppaiden ollessa ajoneuvossa pystytään myös tarkastamaan tehtävältä palattaessa, että kaikki kalusto on varmasti tallella eikä mitään ole jäänyt tehtäväpaikalle. Oppaiden sijoittaminen ajoneuvon on myös hyödyllistä niille, jotka eivät ajoneuvoa ole koskaan käyttäneet. Matkustajana auton varusteisiin voi tutustua työn ohella. Oppaalla voi täten lisätä ja kerrata tietoutta auton valmiuksista jatkuvasti, kun autossa matkustetaan.

Opas tulee myös sähköisenä versiona, joka palautetaan opinnäytetyön toimeksiantajalle. Palautus tehdään PDF-muodossa. Oppaasta palautetaan myös muokattava sähköinen versio. Tämä mahdollistaa sen, että kaluston muuttuessa opasta voidaan päivittää samaan runkoon, joka on nyt laadittu. Nyt laaditun oppaan on tarkoitus pysyä ajoneuvon mukana siihen asti, kunnes ajoneuvoalustaa vaihdetaan kokonaan. Käytössä olevaa ajoneuvoa ei ole tarkoitus vaihtaa lähiaikoina, mutta ajoneuvon tullessa tiensä päähän tilalle tulee todennäköisesti modernimpi alusta uusilla lavamoduuleilla. Tällöin nyt tehty opas ei ole enää tarkka. Tästä lisää myöhemmin luvussa 7.3.

7 TEORIAOSUUDEN JA PRODUKTIN ARVIOINTI

Lähtökohtaisesti työ on toimeksiannettu, ja se vastaa olemassa olevaan tarpeeseen. Työ tulee arkielämän käyttöön ja sen tulee olla sellainen, että useiden poliisitahojen on mahdollista hyödyntää sitä tulevaisuudessa. Opas vastaa hyvin esitettyyn tarpeeseen, ja sen vastaanotto on ollut positiivista jo ennen valmiin version palautusta.

Konkreettiseen tarpeeseen vastaaminen helpottaa opinnäytetyön tekemistä, ja tekee projektista haluttua. Hankkeistettu toiminnallinen opinnäytetyö tuottaa produktina olemassa olevaan ongelmaan vastauksen tai ratkaisun. (Haikansalo & Korander 2022, 5.) Molemmille tekijöille oli selvää jo ennen toimeksiannon vastaanottamista, ettei nollatutkimusta ole mielekäästä tehdä.

7.1 Luotettavuuden arviointi

Haastatellun poliisimiehen ammattitaitoa ja luotettavuutta arvioitiin haastattelukappaleessa 4. Haastateltava vastaa Helsingin poliisilaitoksella joukkojenhallintatoiminnasta ja on näin pätevä antamaan lausuntoja joukkojenhallinnan käytössä olevasta raivausajoneuvosta.

Joukkojenhallintatoiminnasta on saatavilla heikosti lähdemateriaalia. Joukkojenhallintaa käsittelevä kirjallisuus on pitkälti joko olematonta tai korkeintaan isompien teoksien sivujuonteita. Osa joukkojenhallintaa käsittelevästä ohjeistuksesta on myös salassa pidettävää, eikä se palvele tarkoitustaan julkiseksi suunnitellussa työssä.

Yksi olennaisimmista kirjallisista lähteistä työn kannalta on Kari Saaren *Poliisi ja joukkojenhallinta Suomessa* (2007). Teos on opinnäytetyön kirjoitusvuonna lähes 15 vuotta vanha, ja ikääntyminen näkyy jonkin verran teoksen nykyaikaisuuden luokittelussa. Saari on kirjoittanut myös muita teoksia, jotka käsittelevät joukkojenhallintaa. Näitä teoksia ei kuitenkaan ollut saatavilla tämän työn tekoajanaan.

Mielenosoitusten perusluonne on pysynyt samankaltaisena, mutta yhteiskunnan suhtautuminen poliisiin ja valtarakenteisiin saattaa muuttua nopeastikin. Saaren teoksen ja tämän työn välillä on noin 15 vuotta suhdannevaihteluita, uusia ajanjaksoja, sotia ja vallan vaihtoja.

Saari käyttää teoksessaan paljon ulkomaisia lähteitä, joihin suomalaista joukkojenhallintaa peilataan paljon. Lähdekirjallisuutta ei Saaren kirjoittaessa ollut enempää kuin nykyhetkelläkään, ja oletettavasti tästä johtuu vieraskielisten lähteiden suuri osuus. Vieraskielisissä lähteissä ei sinällään ole mitään vikaa, mutta niitä käytettäessä linjojen vetäminen suomalaisen ja ulkomaisen toiminnan välillä on tehtävä tarkoin ja tietopohjaan perustuen.

7.2 Itsearviointi

Työnjako onnistui hyvin, ja molemmat tekijät tekivät saman verran töitä opinnäytetyön eteen. Työn alkuvaiheiksi oli suunniteltu, että toinen tekijöistä vastaa tiedonkeruusta ja toisen vastuulle jää oppaan kuvien muokkaaminen ja visuaalisesta ilmeestä huolehtiminen. Myöhemmässä vaiheessa produktia työstettiin tekijöiden toimesta kaikista suunnista, yhteisistä linjoista sopien ja toinen toista vuorotellen ohjaten. Molempien tekijöiden kädenjälki on läsnä sekä teoreettisessa että toiminnallisessa osiossa työtä.

Opasta esiteltiin säännöllisin väliajoin opinnäytetyön tilaajalle ja tämän antaman palautteen perusteella työtä muokattiin poliisilaitoksen osoittamaan suuntaan. Muokkausten ja palautteen jälkeen lopputuloksena syntyi opas, joka täyttää halutun tarkkuuden ja tarkoituksen.

Sharepointin kautta työskentely kirjoitustyössä toimi aikakauden huomioon ottaen riittävän sujuvasti. Sharepoint loi hyvän peruspohjan työn edistämiseksi, ja se piti huolen siitä, että molemmat kirjoittajat pysyivät samassa työversiossa kiinni. Sähköpostilla uusimman version tekijöiden välillä lähettely on myös yksi tapa työstää samaa dokumenttia, mutta se havaittiin työlääksi produktiosaa koostaessa TUVE-päätteillä.

Työn tilausvaiheessa oli selvää, että tilaajan keskittyminen on opinnäytetyön osalta produktissa, johon käytettiin suurin aikaresurssi koko projektissa. Ajoneuvon varusteet muuttuivat muutama kertaan projektin aikana, ja opasta haluttiin päivittää tekijöiden toimesta koko projektin ajan. Näin varmistettiin, että työ ei ole valmistuessaan vanhentunut tai puutteellinen.

Salassa pidettävän työn tekemiseen liittyy tiettyjä reunaehtoja, jotka ohjaavat tekemistä pois kotiympäristöstä Poliisiammattikorkeakouluun tai poliisilaitokselle. Laitokselta olisi mahdollisesti voinut saada TUVE-tietokoneen lainaksi projektia varten, toki vain virassaolon ajaksi. Molempien tekijöiden virka kuitenkin päättyi ennen kuin projekti oli tullut päätökseen. Tämä oli tiedossa, ja siksi lainatietokoneita ei lähdetty tavoittelemaan. Tavoite oli saada salassa pidettävä osuus valmiiksi virassaolon aikana, johon melkein päästiin. Jäljelle jäänyt osuus tehtiin Poliisiammattikorkeakoulun tiloissa.

Työn laatimiseen käytettiin puolen vuoden aikana kuukausittain muutamia täysiä työpäiviä ainoastaan valokuvatessa poliisilaitoksella. Valokuvia on nykyaikana helppo ottaa enemmän kuin on tarpeen, varmistuen lopputuotteeseen onnistuneiden otosten valinnan. Valokuvaamista vaikeutti osin se, että kuvattava kohde on pysäköitynä poliisilaitoksen pysäköintitilaan tavalliseen parkkiruutuun, jonka ympärillä on vain nimellisesti tilaa. Ajoneuvon ajokorttivaatimus on C-luokka, eikä kummallakaan projektin tekijöistä ole vaadittavaa ajo-oikeutta. Kuvauspäivinä saatiin muutaman kerran projektin tilannut ylikonstaapeli siirtämään ajoneuvo pois sen omalta parkkipaikalta, jotta saatiin otettua tarvittavat otokset.

Poliisilaitoksen pysäköintitilat eivät ole valaistukseltaan ihanteelliset valokuvaamista varten, mutta työn vaatimaan tarkkuuteen ja visuaalisuuteen päästiin laitoksen valaistuksella.

Kirjoitusprosessi alkoi projektin alkuvaiheessa syyskuussa 2021 ja tuli päätökseen maaliskuun alkupuolella 2022. Projektia tehtiin työn, koulun, ja muun elämän ohella säännöllisesti. Tarkkaa tuntimäärää on vaikea laskea. Kahden tekijän säännölliset tunnit, useana päivänä tehdyt valokuvauskerrat, haastattelun ja jatkohaastattelun tekeminen, kirjallisen osuuden lähteiden etsintä, tulkinta, opiskelu, ja kirjoittaminen oli laaja kokonaisuus. Molempien tekijöiden mielestä haluttuun lopputulokseen päästiin produktin osalta. Poliisilaitokselta saatu palaute työstä oli kannustavaa, ja työ palvelee tarkoitustaan sekä tuottaa osaratkaisun poliisilaitoksella olevaan ongelmaan.

Tekijöiden henkilökohtaisena tavoitteena oli oppia kirjoittamaan tieteellistä tekstiä ja luoda tieteellinen tutkimus olemassa olevien opinnäytetyöohjeiden mukaisesti. Työssä oli pyrkimys kehittää tiedonhaku-taitoja sekä pyrkiä koostamaan luettu ja kuultu tieto kirjallisesti sekä ymmärrettävästi mahdollisimman selkeään ja luettavaan muotoon.

7.3 Jatkotutkimusaiheet

Jatkotutkimukseen työtä voi suunnata moneen aiemmin mainittuun suuntaan. Tähän kappaleeseen on koostettu muutama lähitulevaisuudessa ajankohtaiseksi muuttuva aihekokonaisuus, jotka olivat pohdinnassa tämän työn tekemisen aikaan. Aihealue on ainakin kirjallisten lähteiden puutteesta päätellen vain vähän tutkittu, ja raivaamistoimintaa on kehitettävä tulevaisuudessa tehokkaampaan suuntaan sekä yleismaalliseen päivittäispoliisitoimintaan paremmin soveltuvaksi.

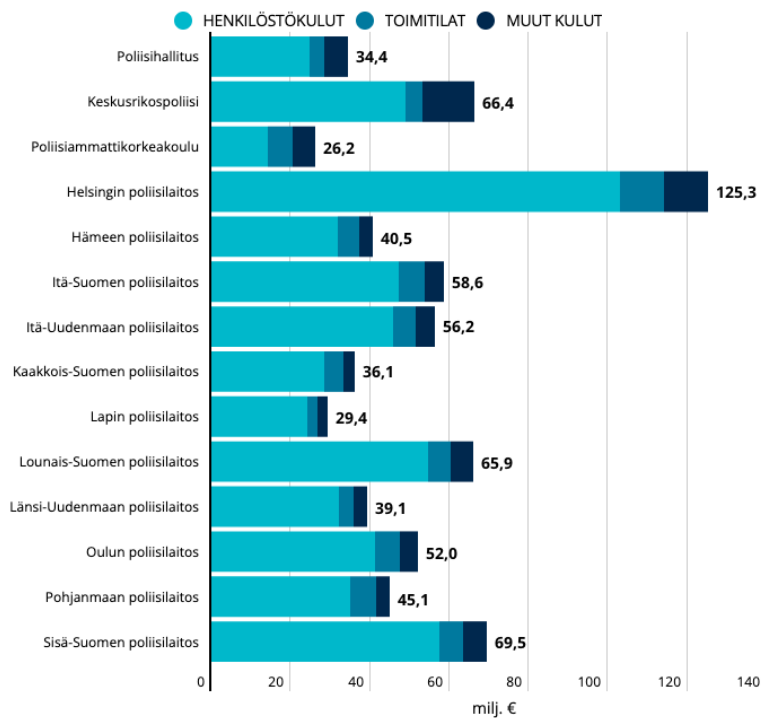
7.3.1 Kulut ja kustannukset

Yksi jatkotutkimusaihe on ajoneuvon ja sen varustelun sekä välineistön resurssinäkökulma. Tästä työstä resurssit rajattiin pois, koska resurssinäkökulmaa ei pidetty tämän oppaan kannalta tarpeellisenä.

Resursointi on poliisille aina ajankohtainen aihe, eivätkä raivauskalustohankinnat ole vuosittain vaihtuvassa taloustilanteessa koskaan tärkein hankinta. Poliisin suurin vuosittainen menoerä on henkilöstömenot (kuva 5), joihin suhteutettuna varustukseen vuosittain käytettävät resurssit ovat noin 70 prosenttia vuosibudjetista.

Toiminnallisena työnä raivausajoneuvon kustannukset hankinnasta sekä ylläpidosta suhteutettuna käyttökertoihin olisi hyvä jatkotutkimusaihe aiheesta kiinnostuneille.

Poliisilaitoksien alustavat kulut 2021

Lähde: Poliisi, grafiikka: Ilkka Kempainen / Yle

Kuva 5. Poliisilaitosten arvio kuluista 2021 (Ilkka Kempainen, Yle)

7.3.2 Ajoneuvoalustan päivitys

Ajoneuvon ollessa kyseessä on selvää, että ennen pitkää ajoneuvo tulee käyttöikänsä päähän. Työn aikana pohdittiin jo jatkotutkimuksen tarvetta uuden ajoneuvon suunnittelutyöstä, joka tarkastelisi ajoneuvon valintaa sekä sen kiinteää varustusta, säilytystilaratkaisuja, nykyaikaiselle ajoneuvopohjalle. Nyt käytössä oleva ajoneuvo on jo ikääntynyt, ja pelkästään jo poliisin ulkonäkösyistä se herättää huomiota. Uuden ajoneuvon hankinta, suunnittelu, ja sen hyväksyttäminen on iso projekti, jonka tekemiseen vaaditaan todennäköisesti enemmän aikaa, kuin AMK- opiskelijalla on varattu opinnäytetyön tekemiseen. Tämän tutkimuksen toteuttaminen tulee väistämättä muutamien vuosien kuluessa ajankoh- taiseksi.

LÄHTEET

Esitutkintalaki 22.7.2011/805

Haastateltava 2021: Poliisi. Helsingin poliisilaitos 18.1.2022

Haikansalo, A. & Korander, T. 2021: Poliisi (AMK) -opinnäytetyö ohje. Poliisiammattikorkeakoulu

Haikansalo, A. & Korander, T. 2022: Poliisi (AMK) -opinnäytetyö ohje. Poliisiammattikorkeakoulu

Aalto, M.. 2021. ”Elokapina osoitti mieltään Sörnäisten rantatiellä, poliisi otti kiinni 38 ihmistä.” Helsingin sanomat, 11.12.2021. Luettavissa: <https://www.hs.fi/kaupunki/art-2000008468402.html> Luettu 14.1.2021

Kokoontumislaki 22.4.1999/530

Kuntaliitto 2021: kaupunkien ja kuntien lukumäärät ja väestötiedot. Kuntaliiton verkkosivut. Luettavissa: <https://www.kuntaliitto.fi/tietotuotteet-ja-palvelut/kaupunkien-ja-kuntien-lukumaarat-ja-vaestotiedot> Luettu 1.3.2021

Poliisi 2022: Yleiset kokoukset ja mielenosoitukset. Poliisin verkkosivut. Luettavissa: <https://poliisi.fi/yleiset-kokoukset-ja-mielenosoitukset> Luettu 10.3.2022.

Poliisilaki 22.7.2011/872

Puolustusvoimat 2022: Viranomaisyhteistyö. Puolustusvoimien verkkosivut. Luettavissa: <https://puolustusvoimat.fi/osa-yhteiskuntaa/viranomaisyhteistyö> Luettu 10.3.2022.

Saari, K. 2007: Poliisi ja joukkojenhallinta Suomessa, painos Espoo: Poliisiammattikorkeakoulu

Sisäministeriö 2017: Sisäisen turvallisuuden strategia 2017. Valtioneuvoston verkkosivut. Luettavissa: <https://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/80782/sisaisen-turvallisuuden-strategia-verkko.pdf?sequence=4&isAllowed=y> Luettu 23.2.2022.

Sisäministeriö 2022: Polisiin toimialan lait ja asetukset. Sisäministeriön verkkosivut. Luettavissa: <https://intermin.fi/poliisiasiat/lainsaadanto> Luettu 17.1.2022

Poliisilaitos, Helsinki @helsinkipoliisi. Twitter. <https://twitter.com/helsinkipoliisi/status/1446396763032666113?lang=fi> Luettu 7.3.2022

Poliisilaitos, Helsinki @helsinkipoliisi. Twitter. <https://twitter.com/HelsinkiPoliisi/status/1490065460125184000?cxt=HHwWgMC5rYWp460pAAAA> Luettu 7.3.2022

Valtioneuvosto 2021: Valtioneuvoston sisäisen turvallisuuden selonteko 2021. Valtioneuvoston julkaisu 2021:48. Valtioneuvosto, Helsinki.

Luukkonen, I. ”Vastamielenosoittajat lähtevät kadulle torjumaan Elokapinaa” Verkkouutiset.fi, 2.10.2021. Luettavissa: <https://www.verkkouutiset.fi/vastamielenosoittajat-lahtevat-kadulle-torjumaan-elokapinaa/#64065375> Luettu 15.3.2022

Vilka, H. & Airaksinen T. 2003: Toiminnallinen opinnäytetyö, painos Helsinki: Tammi

Mäntysalo, J.. ”Poliisi elää jo nyt yli varojensa ja budjettiriihestä on tulossa lisää kylmää vettä niskaan – selvitimme, mihin poliisi määrärahat käyttää.” Yle.fi verkkouutiset 6.9.2021. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12081067> Luettu 10.3.2021

Koskela, M., Mannermaa, J., Koivisto, I., Karppi, T., Kajander, R., Haavisto, M., Panttila, J., Kiviranta, V., Viitala, S., Kymäläinen, S., Siironen, S., Jämsen, E.. ”Poliisi otti kiinni 51 Elokapinan mielenosoittajaa – Valtioneuvoston linnan sisäänkäynnin tukkineita epäillään törkeästä julkisrauhan rikkomisesta.” Yle.fi verkkouutiset, 29.9.2021. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-12120282> Luettu 2.12.2021

Väisänen, R. ”Lappeenrannassa järjestetään mielenosoitus Ukrainan rauhan puolesta sunnuntaina” Yle.fi verkkouutiset, 11.3.2022. Luettavissa <https://yle.fi/uutiset/3-12355869> Luettu 15.3.2022

LIITE 1

Haastateltavalle sähköpostitse lähetetyt kysymykset jatkohaastattelua varten. Vastauksista sekä aiemmin haastatelluista tiedoista koostettiin haastattelukappale 4.

- 1. Miten alkuperäinen idea syntyi? Mikä johti raivausajoneuvon tarpeeseen? Kuka idean keksi?**
- 2. Kuka on rakentanut ajoneuvon hyllyköt ja millä perusteilla on valittu juuri kyseinen varustelu ajoneuvoon?**
- 3. Onko ajoneuvon varustelussa taikka suunnittelussa ollut viranomaisyhteistyötä esimerkiksi pelastuslaitoksen kanssa?**
- 4. Mikä on ajoneuvon käyttöaste ja tarve?**
- 5. Onko raivausajoneuvo ainoastaan joukkojenhallintapoliisin käytössä vai käytetäänkö sitä muissakin tilanteissa?**
- 6. Mitkä ovat mielestäsi tulevaisuuden haasteet poliisin silmin raivaamiseen liittyen?**
- 7. Onko ajoneuvo mielestäsi hyvä tällaisenaan vai onko tarvetta tehdä vielä lisää hankintoja, jos on niin miksi ja mitä?**

LIITE 2